

LANDPARK ASSISIË

Informatiegids

Inleiding

In 1901 stelde mevrouw Van Beugen uit 's-Hertogenbosch 45 hectare grond met drie boerderijen ter beschikking voor overname aan de Broeders Penitenten. De vader van mevrouw van Beugen werd verzorgd door de Broeders Penitenten in Boekel en vandaar haar contacten met de Broeders. De Broeders openen een verzorgingstehuis in Biezenmortel voor mensen met een verstandelijke beperking. We spraken hier over een geheel zelfvoorzienend landpark. Van de 42 gebouwen, stonden er 22 in dienst van de zorg, dienstverlening, scholing en dagbesteding. Het park is nu niet geheel zelfvoorzienend, maar kent nog onder andere een kinderdagverblijf, boerderij en de bovenstaande Franciscuskapel. In de kapel komen mensen samen om betekenis te geven aan de dag.

In januari 1904 betraden de eerste bewoners het landpark en nu in 2021 wonen er ruim 200 mensen. Welkom bij Landpark Assisië.

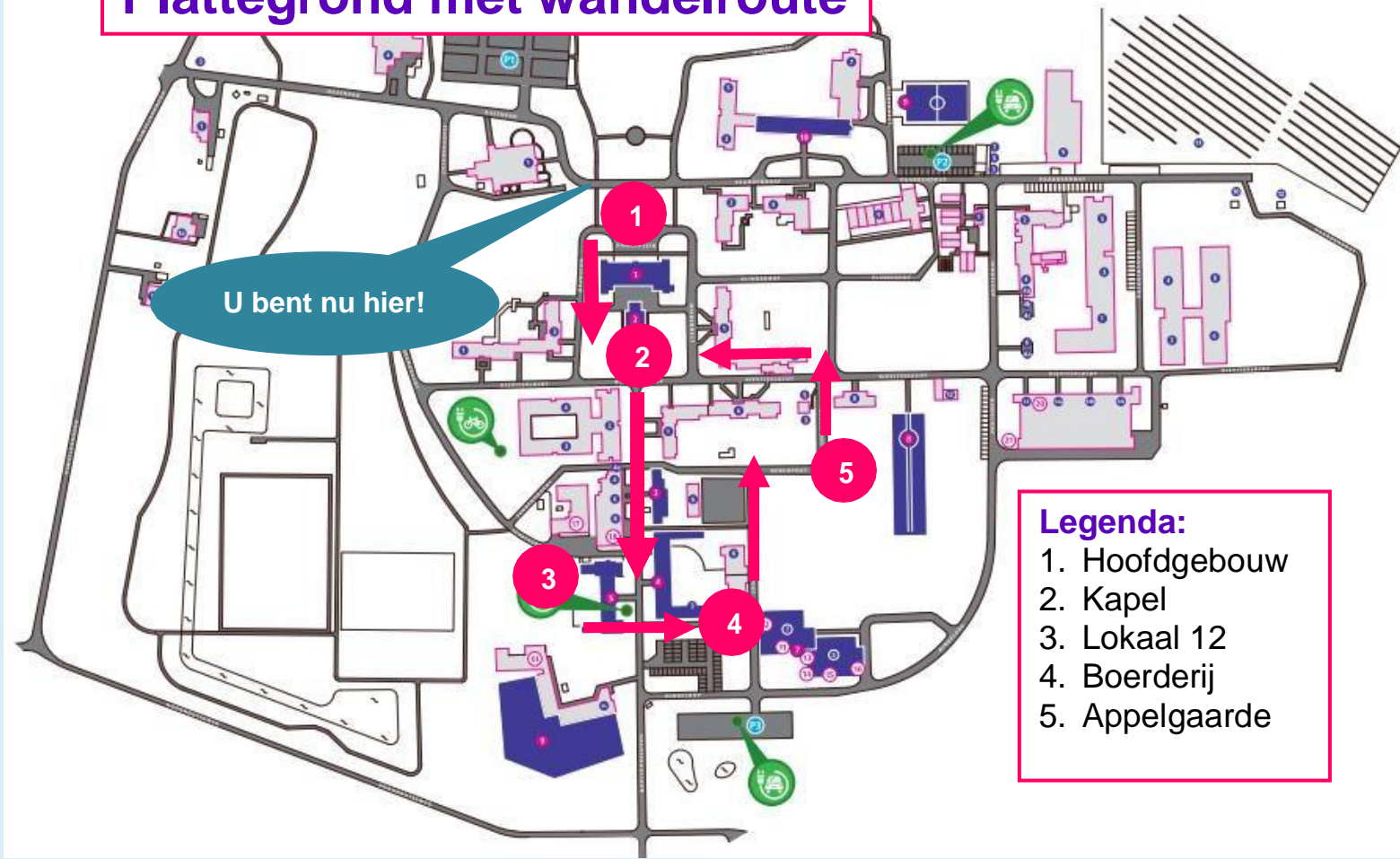

Plattegrond met wandelroute

U bent nu hier!

Legenda:

1. Hoofdgebouw
2. Kapel
3. Lokaal 12
4. Boerderij
5. Appelgaarde

Handleiding

Hierboven vindt u een plattegrond van Landpark Assisië. Deze plattegrond is terug te zien op houten pilaren die zich door het park heen bevinden.

Op de plattegrond hierboven vindt u een wandelroute. U ziet verschillende nummers en pijlen. De nummers volgen elkaar op middels de pijlen. Zo ook in deze informatiegids. Op iedere pagina staat een cijfer, zodat u weet waar u moet staan voor de desbetreffende informatie. Op het einde vindt u geen cijfers meer, maar een pagina met een ster. Deze informatie is extra. Tot zo ver moet het goedkomen!

Door middel van de plattegrond leiden wij u door het park. In deze gids vindt u informatie in combinatie met een aantal kritische denkvragen en film- en audiofragmenten middels QR- codes. U kunt deze vragen voor uzelf beantwoorden of eventueel bespreken met diegene met wie u de route loopt. De QR-codes zijn optioneel, dus mocht het niet lukken, dan is dat geen probleem.

Het doel dat wij willen bereiken met deze informatiegids, is u na te laten denken over de betekenis van zingeving en hoe dat betrekking heeft op uw leven. Het leven gaat namelijk niet altijd zoals gepland, maar het is de kunst om er mee om te leren gaan.

Tot slot willen wij u erop wijzen dat er bewoners op het park lopen die af en toe graag een praatje met u maken.

Niets is verplicht, maar het zou mooi zijn als u nieuwe indrukken opdoet en aan het denken wordt gezet.

Wij wensen u een dag vol leermomenten toe!

Kaylee en Linde
Studenten lerarenopleiding geschiedenis Tilburg

Historie

1

Historie

Landpark Assisië is ontstaan aan het begin van de twintigste eeuw. Het is een katholiek instituut dat zich richtte op de verpleging, opvoeden en ontwikkeling van verstandelijk gehandicapten mannen.

In het begin van de twintigste eeuw is de Industriële Revolutie in Nederland in volle gang. De bevolking groeide en er kwam steeds meer vraag naar sociale steun vanuit de regering. In deze tijd is er nog geen verzorgingsstaat en nemen vooral christelijke instituten, zoals Huize Assisië, taken omtrent zorg voor de bevolking op zich. Dit doen zij vanuit hun christelijke waarden en normen, zoals liefdadigheid en naastenliefde. Huize Assisië is ontstaan in een periode waarin er vraag is naar instituten die verzorging regelde voor verstandelijk beperkte en er aanbod was vanuit de Broeders Penitenten.

De staat ontwikkelde zich naar een verzorgingsstaat en de Broeders Penitenten zagen hun taak als voldaan (Kolen, 2021). De Broeders Penitenten zijn aanhangers van Franciscus van Assisië. Kenmerkend voor deze stroming is het zorgen voor naasten en zorgen dat iedereen op zijn/haar manier kan deelnemen in de samenleving op kleine schaal. De Broeders Penitenten vonden dan ook dat verstandelijk beperkte recht hadden op ontwikkeling in plaats van enkel verzorging en dagbesteding. De Broeders Penitenten stichtten vanuit hun overtuiging Huize Assisië om niet met hun eigenbelang bezig te zijn, maar met dat van anderen. Anderzijds zorgt dit ook voor betekenisgeving voor de broeders zelf. Door het goede te doen voor een ander komen zij zelf dichter bij God.

Verdiepende vraag:

- ***Welke ervaring heeft u met zorg vanuit de kerk?***

Stel je voor: jij maakt de keuze de rest van je leven volledig te wijden aan het mogelijk maken van het leven van anderen die niet voor zichzelf kunnen zorgen. En dat doe je op een van de door de buitenwereld afgesloten plek.

- ***Hoe zou u hiermee omgaan? Wat zou u er mee willen doen?***

Geluidsfragment

1913

Omdat de instelling snel groeide, moest er een arts komen. Dit werd Jan Smulders. Hij richtte een klein ziekenhuis en een lagere school op.

1968:

In 1968 werd de wet Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) ingesteld. Hierdoor kreeg de instelling meer geld en konden ze personeel in dienst nemen, zoals pedagogen. De Broeders verdwijnen hierdoor langzaam, omdat zij hun taak nu zien als voldaan.

1910

1930

1950

1970

1990

1900

1920

1940

1960

1980

200

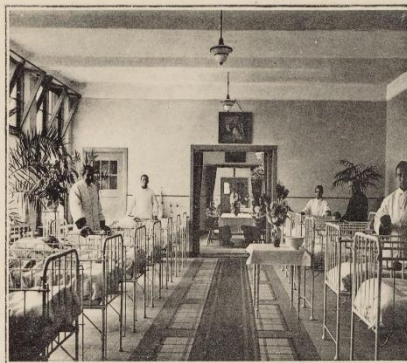
1904:

Opening van Huize Assisië in januari. Het was een katholiek instituut, wat zicht richtte op mannen en jongens met een verstandelijke beperking. Het was het eerste katholieke instituut wat keek naar ontwikkelingsmogelijkheden.

1980:

Vanaf de jaren tachtig worden verstandelijk gehandicapten zichtbaar in de samenleving. Steeds vaker kunnen mensen met een verstandelijke beperking thuis of op zichzelf blijven wonen met steun vanuit de overheid.

Rijke Roomse leven

KINDERZAAL
v. H. ZIEKEN
PAVILJOEN

HUIZE „ASSISIE“
UDENHOUT (N. B.)

HUIZE ASSISIE

UDENHOUT N. Br.

Nieuws uit Udenhout.

Zilveren Kloosterfeest.

Onder vele blijken van belangstelling vierde Dinsdag de Eerw. Broeder Joachim (in de wereld Hendrikus Jansen) in Huize Assisie alhier zijn zilveren Kloosterfeest. Om 9 uur had een plechtige H. Mis en dankzegging plaats, waarna Te Deum. Na de H. Mis had de felicitatie van de Jubilaris plaats, waarna koffietafel. Te 11 uur had een rondgang plaats door het Gesticht. In den namiddag werd een diner gegeven, terwijl vervolgens in de keurig versierde feestzaal voordrachten, Muziek- en Zanghulde zich afwisselden. Zoowel de verpleegden als het Gestichtspersoneel verleenden daarbij hunne medewerking.

2

Rijke Roomse leven

Religie is een veelomvattend begrip. Kijkend naar Landpark Assisië gaat het om geleefde religie. Het gaat hierbij om datgene wat de mensen doen, de handelingen. Op deze manier geeft men zin aan het leven. Het leven gaat namelijk niet altijd zoals gepland en religie zorgt ervoor dat mensen kunnen omgaan met tegenslagen. Vaak koppelen mensen religie aan macht en onderdrukking, maar dat is niet altijd waar. Mensen kunnen namelijk ook steun en kracht vinden in religie.

In de 21e eeuw zijn er veel misstanden binnen de katholieke kerk naar boven gekomen. Over het algemeen kunnen we stellen dat er niet vaak gesproken wordt over de schandalen die plaats hebben gevonden binnen de Rooms-katholieke kerk. Voor sommigen zijn deze schandalen reden om te breken met de kerk. Anderen vinden nog te veel binnen die kerk om deze te vertalen. Zij hebben vaak mooie herinneringen aan hun katholieke achtergrond en de manier waarop religie ook een verbindende rol in de gemeenschap vervulde. Voor beide verhalen mag er aandacht zijn, zonder op deze plek alleen de negatieve kanten te benadrukken.

In de tijd van de Broeders werd er anders gedacht over pedagogiek. Een 'pedagogisch verantwoorde tik' was niet bijzonder. Door de tijd heen verandert de manier van opvoeden. Het was dan ook niet de bedoeling van de Broeders om de jongens/mannen te straffen, maar om best mogelijke manier op te voeden.

Verdiepende vraag:

- *Wat zijn uw ervaringen met lijfstraffen?*
- *Wat betekent geloof voor u?*
- *Welke zaken herkent u van de foto's op de vorige pagina?*

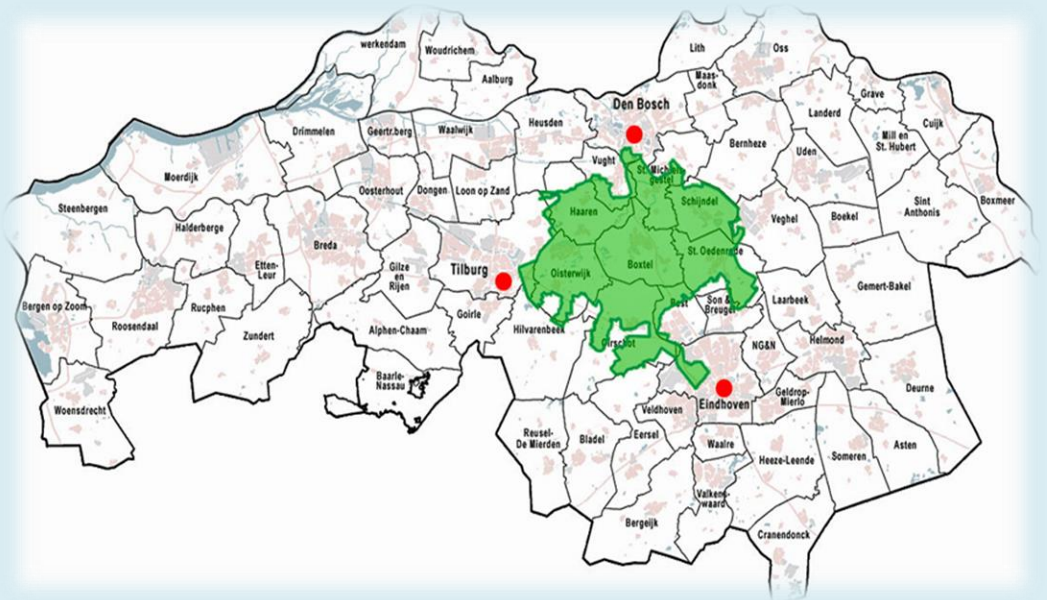
Geluidsfragment

Omgeving

HUIZE ASSISIE

UDENHOUT N. Br.

3

Omgeving

Landpark Assisië is een enorm complex bestaand uit 67 hectare grond, waarvan 25 hectare bebouwd, met 42 gebouwcomplexen. Het hoofdgebouw (nummer 1 op de plattegrond) is gebouwd in de Neogotische stijl. Kenmerkend is de katholieke gestichtsstijl, waarbij het gebouw een linker- en rechtervleugel heeft en is omringd door een siertuin. Het terrein ligt in het dorp Biezenmortel, dat tussen Tilburg en 's-Hertogenbosch ligt, het Groene Woud. De plek kenmerkt zich door de prachtige natuurgebieden die eromheen liggen, zoals de Loonse en Drunense Duinen, Kampina, Leemkuilen en Zandleij.

In het hele gebied van Landpark Assisië zijn verschillende soorten natuur te vinden, denk aan bos, weilanden, water, parken en bebouwd gebied.

Door het Landpark heen bevinden zich fietspaden, waardoor ook mensen van buitenaf het park kunnen bezichtigen. We kunnen het Landpark zien als een oud cultuurlandschap, wat inhoudt dat het een halfopen landschap is. Men komt enerzijds bossen tegen, maar ook open vlaktes. Dit maakt de locatie van het Landpark bijzonder, waardoor het een verbinding is tussen het verleden en het heden.

Verdiepende vraag:

- *Sta eens stil en luister eens: Wat valt u op?*
- *Waarom zou deze omgeving goed bij het Landpark passen?*

Filmfragment

Modernisering

Wie doen er al mee?

Stichting Hulpbed-ridden "De Voeges"

Industrieerfgoed 't Eerste Stapje

Werkwinkel Steen

voedselbank Boxtel

STUDIO ASSISIE
KUNST ALS KATALYSATOR

Stichting Duinboeren

W/K
MILIEU en NUMMER

MAS
Makers van Assisie

Schapehouderij

Sterrenwoning
Genoot De Kooij

VOGELWERK

4

Modernisering

Het landpark is al tientallen jaren oud, maar is daarmee niet verouderd. Assisië gaat mee met de tijd en probeert niet enkel haar zorg te innoveren, maar ook het park zelf. In 2019 werden 6106 zonnepanelen aangelegd. Hiermee kan het landpark volledig worden voorzien van elektriciteit en nog andere locaties van Prisma in Brabant. De verduurzaming komt voort uit inspiratie van de grondleggers van Assisië, de Gebroeders Penitenten.

Zoals voorzitter van de Raad van Bestuur van Prisma, Jaap de Bruin, zei over de Broeders Penitenten: *“Zij zijn altijd vrijwel zelfvoorzienend geweest, met een eigen boerderij, bakkerij en wasserij”* (2019). Vanuit die gedachte is het zonnepark op de daken aangelegd. Daarnaast zijn er verschillende ondernemingen te vinden die onderdeel zijn van de gemeenschap op het Landpark. Zo is de appelgaard (nummer 5 op de plattegrond) een directe verbinding tussen het heden en het verleden. Waar vroeger dit beheerd werd door de Broeders, heeft de samenleving dit overgenomen.

U staat nu bij de boerderij waar vaak bewoners te vinden zijn om de dieren te verzorgen. Dit is voor velen een dagbesteding. Naast de boerderij ziet u de appelgaard en het gebouw voor muziektherapie, welke nu door bedrijven worden onderhouden. Ook heeft u op de route nieuwe gebouwen gezien. Duidelijk wordt dat Landpark Assisië meegaat met de tijd. Andersom kan worden gesteld dat de zaken die zich op het Landpark bevinden, waaronder bijvoorbeeld de boerderij, extra geld zouden kosten voor de instelling. De vraag speelt of we als samenleving geld moeten besteden aan dergelijke instellingen, zoals Landpark Assisië en wat daar de meerwaarde van is ten opzichte van een reguliere zorginstelling.

Verdiepende vraag:

- *Hoe staat u tegenover veranderingen omtrent verduurzaming/modernisering bij erfgoedobjecten?*
- *Wat als je hier staat, je ziet een gemoderniseerde zorginstelling mét een rijke geschiedenis. Moet dit blijven bestaan? Wat is de meerwaarde voor deze mensen en de samenleving?*

Filmfragment

Zingeving

5

Zingeving

Landpark Assisië is religieus van aard, maar dat betekent niet dat het een religieuze instelling is. Dit houdt in dat iedereen welkom is, gelovig of ongelovig. Het gaat niet om het praktiseren van het geloof, maar om het samenzijn en de bijkomende rituelen die het leven zinvol maken voor deze mensen. Men staat stil bij de betekenisgeving van wat zij hebben meegemaakt of waar zij belang bij hebben op een bepaald moment. Denk bijvoorbeeld aan een jubileumjaar, wat zich kan uiten in een Elvis Presley mis.

Zulke rituelen zijn passend voor deze plek, juist omdat de bewoners daar behoefte aan hebben gezien hun verstandelijke beperkingen. Zij kijken op een andere manier tegen de wereld aan en vullen hun leven anders in om zo te kunnen functioneren in de samenleving. De rituelen zijn een middel om zingeving te bevorderen. Ten opzichte van vroeger zijn er een aantal zaken betreft uiting van religie veranderd, maar ook is er veel hetzelfde gebeven. Het draait nog steeds om zingeving en zorgen voor de mens op deze speciale plek, dat ook weer goed aansluit op het oude cultuurlandschap. Er is geen andere plek waar zingeving, zorg en samenkomen elkaar treffen zoals de Broeder Penitenten dat ooit hebben bedoeld.

Indien de kapel open is, kunt u daar naar binnen gaan. Hier vindt u een gastenboek waar u uw ervaring(en) of boodschap kwijt kunt.

De wandelroute eindigt bij punt 5. Waarschijnlijk loopt u voorbij het Jezusbeeld wat achter de kapel staat. Deze open houding zorgt in tegenstelling tot Jezus aan het kruis voor steun, liefde en barmhartigheid.

Verdiepende vraag:

- *Voor welke zaken staat u 's ochtends op en waarom?*
- *Welke lessen/boodschappen zijn u als kind bijgebleven?*
- *Wat maakt een kapel op deze plek bijzonder?*

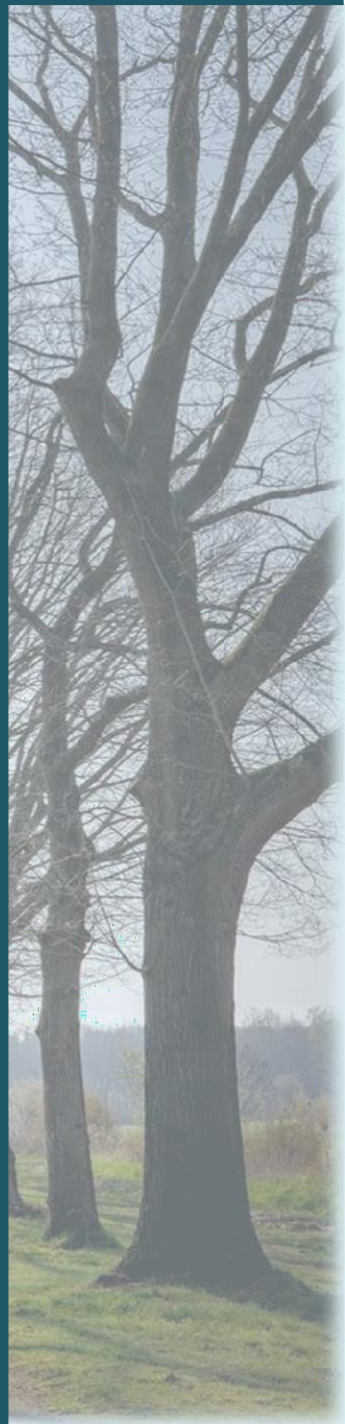

Geluidsfragment

Toekomst

De gemeente Tilburg hecht waarde aan het Landpark Assisië als ruimtelijk en cultureel erfgoed. De gemeente vindt het behoud van het Landpark essentieel als het gaat om de relatie met het dorp Biezenmortel. Naast het idee van het Landpark als religieus erfgoed, is het ook van belang voor de omgeving, wonen, werken, verduurzaming en vernieuwing. Zowel het Landpark zelf als de gemeente vinden dat het gaat over de vragen rondom landschap, ecologie, cultuur, groen en samenwonen en niet zo zeer om het materieel erfgoed. Assisië wil zich de komende tijd gaan ontwikkelen door de omgeving te versterken, een verbinding te maken tussen oud en nieuw en om zorg, wonen en bedrijvigheid samen te laten vallen. Samenleven in lief en leed blijft een van de leidende ideeën in Landpark Assisië. “Kwetsbaarheid is een kenmerk van ons bestaan. Dat geldt voor iedereen. Het is lang niet overal zichtbaar en soms doen mensen of dat anders is, maar hier op deze plek is daar altijd aandacht voor geweest”, vertelde geestelijk verzorger Michael Kolen (2021). Het gaat om samenleven en het creëren van een plek die toch wél midden in de maatschappij staat. Iedereen is er welkom en samenzijn geeft levenskracht.

Landpark Assisië

In opdracht van Fontys Hogescholen voor Open
Monumentendag 2021

**Gemaakt door:
Linde Engels & Kaylee Staffhorst**